

СВОБОДА СЛОВА В УКРАЇНІ :

СПОКУСА КЕРУВАТИ

//////////////////// АВТОРИ ДОПОВІДІ: ЖАН-ФРАНСУА ЖУЛЬЯР ТА ЕЛЬЗА ВІДАЛЬ

//////////////////// СЕРПЕНЬ 2010 //////////////////////////////////////

**REPORTERS
WITHOUT BORDERS**
FOR PRESS FREEDOM

Наталія Негрій, акція на Михайлівській площі у Києві, листопад 2009

Багато журналістів, організацій, які захищають свободу слова, та депутатів від опозиції, стурбовані тим, що уряд стає все більше віддаленим і недоступним.

На відкритій зустрічі «Репортерів без кордонів» з членами українського парламентського Комітету з питань свободи слова, яка відбулась 20 липня, депутат Андрій Шевченко поскаржився не лише на зростання порушень свободи слова, але також, перш за все, на тривожну відсутність реакції влади, що викликає напруження.

Дані, що були зібрані «Репортерами без кордонів» під час їх моніторингу в Україні, підтверджують, що відбулось суттєве збільшення повідомлень про порушення свободи слова з того часу, як Віктора Януковича було обрано президентом у лютому.

ПИТАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА

Бажання влади контролювати журналістів знайшло своє відображення у сфері законодавства.

Нацкомісією з утвердження свободи слова та розвитку інформаційної галузі при президентові України було розпущено без пояснень 2 квітня, шляхом оприлюднення наказу на президентському веб-сайті 9 квітня.

Українська Конституція гарантує свободу висловлювання та свободу ЗМІ. Кримінальну відповідальність за наклеп було ліквідовано у вересні 2001, коли було прийнято новий кримінальний кодекс. З нього було вилучено абзац у попередній редакції 125 статті, який передбачав ув'язнення до трьох років. Але журналісти та ЗМІ досі перебувають під загрозою того, що їм доведеться сплачувати чималі суми відшкодування, для якого не встановлено верхньої межі. Це є значним ризиком, беручи до уваги готовність політиків і впливових людей зловживати позовами.

«Репортери без кордонів» відвідали Україну 19-21 липня для того, щоб завершити першу частину оцінки ситуації зі свободою слова. Вони зустрілись з представниками центральних і регіональних ЗМІ, членами громадських організацій, що захищають свободу слова («Стоп цензура», Телекритика, НМПУ, та ІМІ), парламентарями з правлячої партії та опозиції, та представниками генеральної прокуратури. Наприкінці свого першого візиту, 21 липня, «Репортери без кордонів» провели прес-конференцію в Києві, на якій вони оголосили свої попередні висновки та рекомендації для влади. «Репортери без кордонів» повернуться в Україну у відповідь на запрошення зустрітись з президентом Віктором Януковичем та Анною Герман, заступником глави президентської адміністрації, а також щоб зустрітись з іншими представниками державних ЗМІ. Ця доповідь підсумовує інформацію, на яку «Репортери без кордонів» спирались, щоб зробити свої перші висновки.

Журналісти також можуть стати жертвою кримінального переслідування за порушення приватного життя.

Закон, що захищає приватну інформацію, було підписано президентом Януковичем 26 червня. Він вступає в силу у січні 2011. Цей закон суттєво ускладнить роботу журналістів і наразить їх на небезпеку кримінальної відповідальності. Згідно з цим законом, журналісти повинні будуть запитати дозволу у людини перед тим, як оприлюднювати абсолютно будь-яку інформацію про неї, окрім її імені та прізвища. Володимир Яворський, керівник Української служби Радіо Свобода, заявив Інституту Масової Інформації (ІМІ), «Наприклад, медичну

мінімальних зарплат у випадку повторного порушення. Телекритика та інші організації, що захищають свободу слова, критикують цей закон як намагання поставити Інтернет-ЗМІ під політичний контроль, шляхом поведження з ними як з агентствами новин. Деякі вбачають у цьому незграбне намагання уряду поставити Інтернет під контроль.

Третім суперечливим питанням у сфері законодавства є право на доступ до інформації. Парламент відмовився поставити проект закону №2763, щодо доступу до публічної інформації, у свій порядок денний 9 липня, незважаючи на серйозну кампанію з підтримки цього закону і заяви на його підтримку і від правлячої партії, і від опозиції.

Щонайменше 45 журналістів і 152 організації закликали депутатів всіх партій прийняти цей закон, а президент Янукович пообіцяв його підписати. Спікер парламенту Володимир Литвин також висловився на підтримку його прийняття, і навіть Служба безпеки України дала знати, що не буде проти цього закону. Однак, яким би не був важливим цей закон для регулювання стосунків між суспільством і владою і для самої демократії, його не було підтримано у другому читанні, було передано у юридичний відділ для експертної оцінки, і він не повернеться у парламент до наступної сесії восени. Намагання привести доступ до інформації у відповідність до міжнародних стандартів має довгу історію в Україні. Перед цим законом уже було декілька пропозицій, включаючи проект депутата від БЮТ Андрія Шевченко, який підтримали у першому читанні 323 депутати від усіх партій у червні 2009.

Доповнюючи положення Конституції 1996 року та Закону про інформацію від 1992 року,

« Або, наприклад, медичну довідку про психічну хворобу депутата тепер поширити буде неможливо, тому що потрібна буде його згода »

довідку про психічну хворобу депутата тепер поширити буде неможливо, тому що потрібна буде його згода» (реліз ІМІ, 12 липня).

Проект закону №6603, який було подано до розгляду Верховної Ради після його узгодження урядом 30 червня, вимагатиме від агентств новин щорозу отримувати державну реєстрацію. Розповсюдження новин незареєстрованим (або неперереєстрованим) агентством буде каратись штрафом до 120 мінімальних зарплат, або до 300

СЕРІЙНІ НАПАДИ

- На журналіста **Сергія Андрушка** з телеканалу СТБ напад один з президентських охоронців на виставці АГРО-2010 у Києві 15 червня. Журналіст звернувся у Голосіївську прокуратуру, проте вона відмовилась відкрити справу щодо перешкоджання його професійній діяльності. Він подав апеляцію на рішення прокуратури у Київську прокуратуру 28 липня.

Рух «Стоп цензурі», який було створено 21 травня, закликає звільнити охоронця, а також закликає правоохоронні органи порушити проти нього справу за «перешкоджання професійній діяльності журналіста». 16 червня, 30 журналістів закликали голову президентської адміністрації Сергія Льовочкіна провести розслідування інциденту та оприлюднити його результати.

- Раніше, 8 квітня, Андрушко мав інцидент з Володимиром Стороженко, начальником Головного управління житлового господарства КМДА. Коли він спробував задати запитання, Стороженко вихопив у нього мікрофон та викинув його у смітник.

- **Сергій Кутраков** з Нового Каналу прийшов в Український дім 8 квітня щоб провести зйомку сюжету про відкриття виставки. В результаті, він був насильно випханий представниками спецпідрозділу «Беркут», коли він спробував зняти відео інциденту між ВО «Свобода» та організаторами виставки. 12 липня, київський суд відхилив його скаргу, у якій він звинуватив членів «Беркуту» і їх командира, Володимира Александрова, у перевищенні повноважень (за статтею 365 Кримінального кодексу України), і перешкоджанні

законній професійній діяльності журналіста (стаття 171 ККУ).

- У відповідь, Александров попросив суд відкрити кримінальну справу про проти Кутракова за п'ятьма статтями, в тому числі, звинувативши його у хуліганстві. Кутраков заявив, що, приймаючи рішення задовольнити скаргу «Беркута», суд подав усім спецпідрозділам приклад, як треба працювати з журналістами. Він подав апеляцію проти рішення суду 19 липня.

- На Бориса Брагінського, журналіста 9 Телеканалу Дніпропетровська, напали невідомі неподалік приміщення телеканалу о 19.30 12 квітня. Його ударили в обличчя, кинули на землю та побили. Нападник, який, очевидно, чекав на Брагінського, утік після нападу, нічого не взявши у журналіста. Брагінський переконаний, що напад на нього пов'язаний з його журналістською діяльністю. За його словами, він не шукає проблем, але його програма часто є досить жорсткою та аналізує події, що, очевидно, не всім подобається.

На своїй підсумковій прес-конференції та на зустрічі з представниками генеральної прокуратури 21 липня, «Репортери без кордонів» закликали поставитись до цих випадків серйозно, не ігнорувати їх, та не ставитись з неповагою, а також закликали українську владу дотримуватись діючого законодавства. В Україні існує стаття для реагування на порушення свободи слова. Це стаття 171 Кримінального кодексу, яка передбачає покарання за перешкоджання законній професійній діяльності журналістів.

пропонований закон про доступ до інформації:

- Вимагав би від чиновників відповідати на інформаційні запити протягом п'яти днів (замість 30)
- Дозволяв би подавати запити факсом, електронною поштою, і звичайним листом
- Змушував би державні структури робити інформацію публічною, коли цього вимагають
- Вимагав би державні структури розміщувати інформацію про їхню діяльність на їх веб-сайтах
- Передбачав би відповідальність держслужбовців у випадку, якщо вони не надають інформацію, яка класифікується як «відкрита».

Проект закону отримав схвальні відгуки від Ради Європи, Організації безпеки та співробітництва Європи, та інших міжнародних організацій. Якби його поставили на порядок денний парламенту, то його могли б прийняти ще 29 червня.

СТВОРЕННЯ СУСПІЛЬНОГО МОВЛЕННЯ: ЗАНАДТО ДАЛЕКО ДО ІДЕАЛУ ?

Створення групи суспільного мовлення, яка має замінити державних теле- і радіо мовників НТКУ та НРКУ, часто обговорюється, проте досі не реалізувалось. За спонукання міжнародної спільноти, включаючи такі європейські інституції як Раду Європи¹, українська влада за останні кілька років оголосила декілька пропозицій щодо створення суспільного мовлення.

Перша законодавча пропозиція була створена і оприлюднена у 1997 році. Декілька інших було відхилено або поховано після Помаранчевої революції, не менше п'яти пропозицій було оголошено з 2005 по 2008 роки, проте жодну з них не було обговорено публічно.

Пропозицію, яку було розроблено за допомоги декількох неурядових організацій, включаючи Інститут Масової Інформації, та подано Андрієм Шевченко, депутатом та колишнім журналістом, було відхилено парламентом у червні 2009. Не дивлячись на це, вони працюють над новою версією, яку сподіваються подати за нагоди.

Тим часом, президент Янукович запропонував 29 червня цього року своїй новоствореній Громадській Гуманітарній раді вивчити закон, запропонований владою, для створення суспільного теле- і радіомовлення. Декілька неурядових організацій, включаючи «Стоп цензури», раніше попросили залучити їх до вивчення нового закону, оскільки вони уже досить багато працювали над цим питанням. Їх запит було проігноровано, і це дуже погано, особливо тому, що Гуманітарну раду багато критикують.

Президентська адміністрація не зробила жодного секрету з своєї впевненості у тому, що вона зможе отримати підтримку для прийняття цього закону. Виступаючи у програмі Чорне та Біле на телеканалі ТВі 28 червня, Анна Герман заявила: «Оскільки у нас є коаліція, яка має більше голосів, ніж нам потрібно, ми проголосуємо за і створимо суспільне телебачення в Україні».

Гуманітарна Рада

Президент створив Громадську гуманітарну раду, завдання якої полягає у тому, щоб вона давала йому поради, 2 квітня. Офіційно, її метою є «взяти до уваги значний інтерес суспільства до вирішення питань що є центральними для розвитку суспільства, та подавати пропозиції для виконання обов'язків по захисту прав і свобод громадян». Рада налічує 29 членів.

Громадські організації критикують той факт, що жоден з членів Ради не є журналістом, що її очолює президент Янукович, і що її виконавчим секретарем є Анна Герман, заступник глави президентської адміністрації, яка неослабно просуває свій проект закону. Іншими словами, існують серйозні сумніви щодо незалежності Ради.

АСПЕКТИ ПРЕЗИДЕНТСЬКОГО ЗАКОНУ

• Він передбачає використання національного телеканалу УТ-1 як основи, навколо якої буде побудоване суспільне телебачення. Голова УТ-1, Єгор Бенкендорф, який більшу частину своєї кар'єри пропрацював на телеканалі Інтер, уже заявив пресі, що готується до трансформації, хоча закону ще не було прийнято.

• Новий «суспільний мовник» буде фінансуватись з державного бюджету (щорічний розмір фінансування буде визначатись урядом), частково від реклами, і частково від продажу своїх продуктів. Це передбачає, що він не зможе відкинути своє минуле як державного мовника, і стати незалежним. Таке саме занепокоєння викликає закордонне мовлення, яке отримує повне державне фінансування.

НГО Новомедія рекомендує уряду залишити державне фінансування лише для мережі передавачів. Інші медіа-експерти припускають, що суспільне мовлення повинне отримувати своє фінансування з реклами (малого обсягу, проте за високою ціною), спонсорів, і (більшою мірою) від передплатників.

Андрій Шевченко, один з авторів проекту закону, який було відхилено парламентом у червні 2008, не підтримує модель, за якою фінансування буде здебільшого базуватись на передплатниках. Він рекомендує спочатку наслідувати моделі Грузії або Естонії. Він також наполягає на трьох фундаментальних принципах суспільного мовлення. За його словами, суспільство повинне бути власником суспільного мовлення, фінансувати його, та контролювати його наповнення.

Інший камінь спотикання – це «президентська природа» суспільного мовлення, запропонованого президентом. Його рада директорів буде складатись по одному представнику з наступних організацій: адміністрація президента, кожна партія, представлена

« За спонукання міжнародної спільноти, включаючи такі європейські інституції, як Раду Європи »

в парламенті, уряд, та кілька національних ГО. Деякі експерти рекомендують включити до ради директорів також представників громадських організацій, і лише одного представника від уряду, який би одночасно був членом Нацради з питань телебачення і радіомовлення. Це є ключовим моментом, оскільки рада директорів призначатиме керівництво суспільного мовлення, прийматиме його бюджет, та наглядатиме за його редакційною політикою.

Існує чіткий консенсус між суспільством і представниками ЗМІ, з якими зустрілись «Репортери без кордонів», що найкращим було би

1. ПАСЕ, січень 2004, Рекомендація 1641, «Суспільне мовлення»

прийняти доопрацьовану версію закону від 1997 року. Але багато з них побоюється, що політична воля до створення теле- і радіомовлення, яке би задовольнило очікування суспільства, є відсутньою, і що будуть прийняті не більш як косметичні зміни, які відвернуть небезпеку створення справжнього суспільного мовлення, а натомість буде державне.

Ці побоювання підсилюються за тиждень до приїзду «Репортерів без кордонів». Анна Герман дала прес-конференцію 30 червня, на якій заявила, що запросила закордонного експерта, Жана Мартана, стати радником уряду з питань створення суспільного мовлення. Вона назвала Жана Мартана медіа-експертом «Репортерів без кордонів». Ця заява не сподобалась українським ГО та експертам, які безуспішно намагались долучитись до процесу. Насправді, Мартан є юристом «Репортерів без кордонів».

РОЗПОДІЛ ЛІЦЕНЗІЙ НА ТЕЛЕ-І РАДІОМОВЛЕННЯ ЯК ЗАСІБ ЦЕНЗУРИ

За останні кілька місяців було зареєстровано багато випадків цензури і тиску на телеканали. Два з таких випадків, що стосуються приватних телеканалів ТВі та 5 каналу, ілюструють дуже тісні зв'язки між медіа та політикою. Обидва телеканали зіткнулись з небезпекою втратити частоти на мовлення, які вони отримали на початку цього року. Ці частоти мали би відійти до на Inter Media Group, компанії, що належить Валерію Хорошковському, який, у той же час, очолює Службу безпеки України (СБУ).

ТВі і 5 Канал мають у Хорошковському надзвичайно сильного противника, який використовує суди для того, щоб оспорити 59 аналогових частот (з них 33 для ТВі і 26 для 5 Каналу), які були надані їм Нацрадою 27 січня. У той же день було виділено частоти іншим 17

телеканалам, включаючи телеканали групи Інтер, які отримали 20 частот.

Нацрада, чий склад з того часу змінився, відреклася від конкурсу, проведеного 27 січня, на тій підставі, що тоді не було кворуму. Вона також наполягає, що існуванню цих двох телеканалів нічого не загрожує, якщо у них відберуть частоти. Тим часом, зростають підозри у політичному тиску.

ТВі і 5 канал є єдиними телеканалами, чії частоти під питанням, і сталося так, що це єдині телеканали, які найбільш критично ставляться до влади. Рішення Нацради та обставини попереднього судового засідання, яке прийняло рішення на користь відкриття частот, дають підстави запідозрити політичні мотиви.

Генеральний директор ТВі Микола Княжицький розповів «Репортерам без кордонів»: «Влада хоче виставити це, як комерційний спір, але, на мою думку, він є політичним. Владі не подобається наш канал».

7 червня Нацрада прийняла до розгляду заяву Inter Media Group, і погодилася з принципом відміни конкурсу від 27 січня, який було проведено у відповідь на заявки, подані різними телеканалами. Наступного дня, Київський адміністративний суд виніс рішення про відміну конкурсу. ТВі і 5 Канал подали апеляцію.

Засідання, що було проведено 8 червня, викликало багато підозр і питань. Воно було проведено у закритому режимі, головуючими були судді, обрані їх керівництвом у суддівській ієрархії, а не методом довільної комп'ютерної вибірки. Згідно до статті 27, пункт 5, Адміністративно-процесуального кодексу України, судді мали дати самовідвід.

Телеканали заявили, що їм не повідомили про слухання, і, в результаті, декілька сторін спору не змогли бути присутніми, однак суд не погодився на вимогу, згідно до статті 27, відкласти слухання. Суд відмовився взяти свідчення у членів Нацради, які приймали участь у винесенні рішення 27 січня. Слухання провели за одну сесію, що продовжувалась 11 годин, і закінчилась о 1 годині ночі. Один з юристів 5 каналу, Тетяна Малашенкова, втратила свідомість під час слухання, і її госпіталізували до лікарні.

Не дивлячись на те, що рішення по апеляції двох телеканалів ще не прийняте, голова Нацради Володимир Манжосов написав листа, вимагаючи припинити мовлення ТВі. Генеральний директор телеканалу, та головний редактор Віталій Портніков відповіли відкритим листом до президента, протестуючи проти цього тиску.

На своїй прес-конференції у Києві 21 липня, «Репортери без кордонів» закликали владу гарантувати, що слухання спору між двома телеканалами та Inter Media Group буде відкритим для преси і суспільства, щоб зняти частину покриву таємниці зі справи. «Репортери без кордонів» також закликають владу надати біографічні відомості про членів Нацради, та повідомити про будь-яких зв'язки, які вони можуть мати зі сторонами спору, або політичними чи бізнесовими лідерами.

Валерій Хорошковський

Його було призначено на посаду голови Служби безпеки України (СБУ) 11 березня цього року. Крім того, Хорошковський є членом правління Національного банку України з 19 квітня, і членом Вищої ради юстиції, яка призначає та звільняє суддів

Після купівлі контрольного пакету акцій Інтер ТВ у 2005 році, він перетворив її на Inter Media Group у 2007, купивши інші телеканали у бізнесмена Дмитра Фірташа, який вирішив піти з медіа-бізнесу. Inter Media Group, спільними власниками якої є Хорошковський (61%), російський мовник ОПТ (29%), та Світлана Плужнікова (10%), є наразі найбільшою медіа-групою в Україні, і покриває 96% території країни.

16 грудня 2009 року Український Антимонопольний комітет виніс попередження Нацраді з питань телебачення і радіомовлення проти надання більше частот Inter Media Group, оскільки ця група уже обіймає домінуючу позицію.

БОРТЬБА 5 КАНАЛУ

5 канал також написав відкритого листа президенту та зв'язався з ГО та міжнародними організаціями. Цей телеканал, що був створений незалежними журналістами і висвітлював події з передової Помаранчевої революції, побоюється, що відкликання ліцензій це всього лише перший крок у процесі, під час якого держава отримає контроль над незалежними и телеканалами, як це сталося у Росії у 2002-2003, коли НТВ, ОРТ, і ТВ 6 було позбавлено їхніх частот, а потім перетворено на державні канали.

Редактор новин 5го каналу Володимир Мжельський передав заяву генеральному секретарю «Репортерів без кордонів» Жану-Франсуа Жюльєру 21 липня. Окрім висловлення вищезгаданих побоювань, телеканал також звинувачує Валерія Хорошковського у конфлікті інтересів.

Головний редактор ТВі Віталій Портніков поділяє ту саму точку зору. «Ми вже побачили таку динаміку в роботі у Росії, коли комісія видала ліцензії лише телеканалам, які належали бізнесменам, що підтримують уряд», заявив він. «У той час, я виступав за економічну незалежність ЗМІ, і за те, щоб їхні власники були іноземцями (...) Влада змальовує це як комерційний спір, але, на мою думку, це політичне питання. Нинішньому уряду не подобається наш телеканал (...) Метою влади є мати ЗМІ, які не кажуть нічого, і не можуть реагувати і пристояти їй».

«**Влада змальовує це, як комерційний спір, але, на мою думку, він є політичним. Владі не подобається наш канал**»

Суди це не єдиний спосіб чинити вплив на українські телеканали. Керівник ТВі, Микола Княжицький, заявив 14 червня про незаконне стеження за журналістами телеканалу і подав скаргу. За самим Княжицьким стежили на машині з підробними номерними знаками принаймні тиждень. У відео, знятому журналістом ТВі Романом Скрипіним, яке можна переглянути на веб-сайті телеканалу (www.tvi.ua), видно що люди, які сидять у машині спостереження, ховають свої обличчя, а потім машина від'їжджає на великій швидкості. У відповідь на скаргу Княжицького, подану 23 липня, не було жодної реакції.

Княжицький заявив, що він отримав листа від представника Міністерства внутрішніх справ Дмитра Андреева, який сказав, що його заяву прийнято до уваги, і заявив, що міліція не мала стосунку до стеження. Заступник голови СБУ Олег Фареній також заперечив, що СБУ було до цього причетним. Як повідомляється, Генеральна прокуратура України проводить розслідування на запит депутата Романа Зварича.

ВИПАДКИ ЦЕНЗУРИ

Багато телевізійних кореспондентів заявляють про цензуру. Або їхні репортажі взагалі не передаються, або їх суттєво міняють, завжди на користь людей при владі. Вони згадують нові формати та редакційні вказівки, які втручаються у їхні репортажі.

Це трапилось з журналістами служби новин ТСН одного з найбільш популярних українських телеканалів 1+1, які першими підняли це питання у відкритому листі 6 травня. У цьому листі вони заявили, що «репортажі, які критикують владу, не передаються в ефір з політичних причин», і що вони отримали «вказівки не передавати про певні новини, і ці рішення приймаються не керівником служби новин і навіть не головним редактором телеканалу, а генеральним директором». У іншій заяві, вони знову підкреслили роль генерального директора, Олександра Ткаченко, і перерахували конкретні приклади цензури:

- Липень 2009. Матеріал Юліани Саух про конфлікт колишнього зятя Леоніда Кучми Ігоря Франчука з другою родиною. Сюжет не пішов в ефір, оскільки Ткаченко вимагав викласти цей матеріал з іронією. Тобто «обстібати» синхроні семирічних дітей Франчука від другої дружини про те, що охоронці Франчука погрожували їм зброєю.
- Серпень 2009. Матеріал Маргарити Ситник про здоров'я цукру зняли з ефіру. Аргумент - він може не сподобатися тодішній владі. Матеріал заморозять. Він вийде в ефір, коли втратить свою актуальність.
- Листопад 2009. З матеріалу Бориса Іванова про мітинг у підтримку кандидата в Президента Василя Протівсіх за особистим наполяганням О. Ткаченка прибрано синхроні його «захисників», у якому вони відверто розповідали скільки їм заплатили за присутність на мітингу.
- Листопад 2009. Сюжет Сергія Кудімова про ролі виборчої кампанії після редагування Ткаченком перетворився на оду Василеві Протівсіху.
- Лютий 2010. До інавгурації президента Світлана Березівська запропонувала сюжет про нову першу леді. Відмова у зйомці без жодних пояснень.
- Березень 2010. Сюжет Григорія Жигалова про нові призначення в Кабмін, після вичитки змінили на 100 відсотків, прибравши будь-які критичні висловлювання.
- Березень 2010. Після матеріалу Олександра Моторного про призначення членів уряду (де зокрема було показано на яких авто пересуваються нові урядники) Олександром Ткаченком у відпустку відправлено головного редактора ТСН Максима Шилєнка. «Спостерігати на інших каналах, як потрібно працювати». Невдовзі Шилєнка звільнять з займаної посади.
- Квітень 2010. Сюжет Сергія Кудімова про проблеми з друком закордонних паспортів. Сюжет знімають з ефіру, мотивуючи це відсутністю позиції МВС (наявність у матеріалі синхрон міністра Гендиректор, за його словами, не помітив). Наступного дня, після брифінгу в МВС, де висвітлювалася ця подія, сюжет поставили у верстку, однак перед ефіром з нього прибрали усю критику МВС.

- Квітень 2010. Сюжет про харківські домовленості - газ на флот. Редакційне завдання - не проаналізувати домовленості!!!, а знайти позитив у них!!!

Травень. Відмова Мирославу Отковичу у підготовці сюжету про правову оцінку заяви Президента у ПАРЕ щодо Голодомору.

- Травень 2010. Редакційний матеріал невідомого автора Ярослава Петрівського, було передано у програмі новин, очевидно за зовнішнім наказом. Він складався з одностороннього висвітлення недавніх парламентських дебатів.

СТБ ДОДАЄ СВІЙ ГОЛОС ДО ПРОТЕСТІВ

7 травня, журналісти що працюють у програмі «Вікна» на національному телеканалі СТБ, наслідували приклад колег з «I+1», і повідомили, що після виборів «почали зміщати акценти в репортажах, пов'язаних із діяльністю міністра освіти Дмитра Табачника, тем УПА та Голодомору». Зокрема, за словами журналістів, нова інформаційна концепція «Вікон» передбачає: «розповідати про політичні теми „одним рядком“ і уникати розлогих матеріалів, відмовлятися від „традиційних журналістських розслідувань“, уникати іронії, не висвітлювати теми про майно та витрати політиків». За їх словами, редакційна політика почала мінятися ще під час президентської передвиборчої кампанії взимку 2009.

Деякі з багатьох прикладів цензури датуються навіть раніше. Впродовж 2009 року керівництво каналу забороняло висвітлювати теми про маєтки високопосадовців у Пущі-Водиці та Конча-Засні. Заборонили до ефіру сюжет про день народження Юлії Тимошенко та показ славнозвісного ролику „Пропало всьо“.

Заборонили критичні матеріали про діяльність КМДА та особисто міського голови Леоніда Черновецького. У репортажах про мітинги Партії Регіонів вирізалися відеокадри, що доводили оплату за участь у таких заходах.

У інтерв'ю журналу Телекритика, заступник генерального директора СТБ Олексій Мустафін визнав, що його телеканал запровадив «нову інформаційну політику», і змінив формат новин, але заперечив будь-який вид цензури. Він приписав зміни бажанню покращити телеканал. Він відмовився коментувати жодне зі звинувачень висунутих у відкритому листі.

Незважаючи на заяви журналістів, підтримку багатьох колег і протести декількох міжнародних правозахисних організацій, інші інформації про президента згодом були відкориговані або недопущені до ефіру.

«**За словами журналістів, нова інформаційна концепція передбачає розповідати про політичні теми „одним рядком“, відмовлятися від журналістських розслідувань, уникати іронії, не висвітлювати теми про майно та витрати політиків**»

РЕГІОНАЛЬНІ ЗМІ НА ПЕРЕДОВІЙ ПІД ЧАС ПОГІРШЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО КЛІМАТУ

«Автор ТВ», незалежний місцевий телеканал, який знаходиться у місті Дніпродзержинськ, змушений був припинити мовлення на початку квітня, коли компанія, керована муніципальною владою, анулювала з ним договір на оренду приміщення. Після 10 років мовлення, директор «Автор ТВ» Людмила Качанова розглядає передчасне анулювання орендного договору як порушення свободи слова. Телеканал почали розглядати як критично налаштований до муніципальної влади з того часу, як у березні 2008 було обрано нового мера. «Автор ТВ» заявило, що подасть скаргу до суду. Тим часом, Качанова чекає, що місцева влада проведе новий конкурс на ліцензію місцевого телеканалу.

Сигнал телеканалу «Глас» (Іллічівськ, південний захід Одеської області), було несподівано вимкнено місцевим кабельним оператором «Клен» у квітні. За словами Ліани Фатеевої, журналіста програми «Іллічівські новини» телеканалу «Глас», муніципальна влада справила тиск на кабельного оператора через критику в ефірі телеканалу. В інтерв'ю виданню «Телекритика» вона також повідомила, що її спроби отримати акредитацію для нових працівників телеканалу було проігноровано. Вона подала всі необхідні документи, проте не отримала жодної відповіді.

Фатеева розповіла «Телекритиці», що вона розцінює призупинення сигналу телеканалу як політичний тиск. «Ми відвідали сесію міськради, і коли спробували отримати коментар від мера Валерія Хмельнюка, він відповів, що не буде розмовляти з журналістами телеканалу, який він «скоро закрие». Заступник директора кабельного оператора «Клен» заявив, що вони призупинили сигнал «Гласу», оскільки місцева влада заявила їм, що, будучи місцевим, а не регіональним телеканалом, він не може мовити за межами Одеси. Він додав, що готовий відновити сигнал, як тільки «Глас» вирішить це питання. Місцева влада відмовилась коментувати. Юрист «Гласу» заявив, що він передасть справу

на розгляд до Нацради з питань телебачення і радіомовлення.

Часто не має достатньо інформації про те, наскільки місцева влада будь-яких політичних течій заважає роботі ЗМІ. Це структурна проблема, яка зростає протягом останніх кількох місяців. Про це «Репортерам без кордонів» повідомили регіональні журналісти на круглому столі в Києві.

Редактора місцевої газети Василя Дем'яніва було госпіталізовано з серйозними пораненнями і переломом ноги після того, як на нього напали

Під час візиту російського президента Дмитра Медведєва 17 травня, який засвідчив драматичне зближення між двома країнами, відео-репортаж відвідин монумента Невідомому солдату російським та українським президентами було відредаговано на прохання української президентської адміністрації. Через погану погоду, на президента Януковича впав вінок, коли він уклонився перед монументом. Глава президентської прес-служби Олексій Кошелєв наказав журналістам не передавати відео інциденту. Перший національний телеканал, ICTV, та Інтер погодились, однак відео було одразу доступне на YouTube та інших веб-сайтах. Журналіст, який підготував інформацію про візит для 1+1, заявив, що саме генеральний директор телеканалу дав наказ не показувати образливий сюжет. Замість цього, телеканал показав ряд фотографій. Журналіст СТБ Сергій Андрушко передав, що інформацію, яку він підготував 4 липня про перші 100 днів Януковича в офісі, було відредаговано генеральним директором телеканалу, з метою зробити її більш прихильною до Януковича.

невідомі коли він повертався додому у Коломиї увечері 23 березня. Національна спілка журналістів України вважає, що напад було пов'язано з його роботою, оскільки його тижневик, «Коломийський вісник», відомий своє критикою місцевої влади. Дем'янів не отримував персональних погроз, проте його газета уже давно зазнавала переслідувань від місцевої влади. Міліція не впевнена, що напад можна пов'язувати з його роботою, і порушила кримінальну справу за статтею 296 Кримінального кодексу України (хуліганство), та статтею 121 (серйозні тілесні ушкодження).

Онлайн-журналістці блогера Олену Білозерську (<http://bilozerska.livejournal.com/>) та фотографа Олексія Фурмана з агентства Фотолента (www.phl.ua) було допитано міліцією у Києві у березні з приводу демонстрації опозиційних активістів, про яку вони передавали інформацію у попередньому місяці. Їх квартири та комп'ютери було обшукано 27 березня, обладнання було вилучено. Адвокат Білозерської, Сидір Кизін, заявив що конфіскація журналістських матеріалів є порушенням ст. 17 Закону України Про державну підтримку ЗМІ та соціальний захист журналістів, де сказано, що «Службова діяльність журналіста не може бути підставою для його арешту, затримання, а також вилучення зібраних, опрацьованих, підготовлених ним матеріалів та технічних засобів, якими він користується у своїй роботі». Білозерську було допитано знову, і звинувачено у співучасті з радикальним угрупованням «Автономний спротив». «Репортери без кордонів» надіслали листа Міністру внутрішніх справ Анатолію Могильову, висловлюючи своє занепокоєння, що такі спроби залякування можуть перейти у «стандартну практику».

Що стосується поляризації ЗМІ, тиску місцевої влади для позитивного висвітлення і складнощів утвердження редакційної незалежності від рекламодавців у ситуації «напів-монополії», регіональні журналісти зазнають багато труднощів і мають мало простору для маневру. Ті, хто хоче протистояти цим проблемам у регіонах, часто не знаходять підтримки. Більше того, запущене становище ринку праці журналістів означає, що ціна спротиву може бути високою. Здається, що ситуація навіть погіршиться з наближенням місцевих виборів, призначених на 31 жовтня.

Українська медіа-індустрія характеризується присутністю впливових бізнесменів. Трое з найбагатших в країні «олігархів» - Ігор Коломойський, Віктор Пінчук, та Рінат Ахметов, є власниками медіа-груп. Як і політики, з якими їх часто пов'язують, вони мають чітку тенденцію до того, щоб розглядати ЗМІ як інструменти для слугування їх амбіціям. І політики, і бізнесмени експлуатують ЗМІ, залучаючи їх до своїх PR-кампаній, що слугують певним інтересам, і це шкодить потребі суспільства в інформації.

Телебачення, безумовно, є найважливішим ЗМІ в показниках аудиторії і прибутків від реклами. Згідно даних Нацради з питань телебачення і радіомовлення, в Україні зареєстровано більш ніж 800 телеканалів, але більшість з них закрито або не працює, а більшість з тих, що лишилися, є регіональними або місцевими. Державі належить 28 телеканалів. Що стосується радіо, лише Національна радіокомпанія України, що належить державі, покриває 100% території країни.

Перший національний канал, УТ-1 (що належить державному мовнику НТКУ), є єдиним справді національним телеканалом, що покриває майже 99% території. 1+1, Інтер, Новий канал, СТБ, та ICTV покривають значну частину території, і розглядаються як такі, що мають «національну аудиторію».

«**Часто не має достатньо інформації про те, наскільки місцева влада будь-яких політичних течій заважає роботі ЗМІ**»

ХТО СТОЇТЬ ЗА ГОЛОВНИМИ ТЕЛЕКАНАЛАМИ ?

ГОЛОВНІ НАЗЕМНІ/ АНАЛОГОВІ ТЕЛЕКАНАЛИ	КАБЕЛЬНІ ТА СУПУТНИКОВІ ТЕЛЕКАНАЛИ
УТ-1 (головний телеканал влади) Рада-ТВ 5 Канал 1+1 ICTV Інтер Новий канал ТРК Україна СТБ ТВі	УТР (державний канал, цільовою аудиторією є україномовні глядачі закордоном) Мегаспорт MTV Україна Кіно Люди UBR UBC K2 Гумор TV / Бабай TV Music Box Ukraine QTV Малятко TV

ХТО СТОЇТЬ ЗА ГОЛОВНИМИ ТЕЛЕКАНАЛАМИ ?

УТ-1 (Українське телебачення - 1)

Провідний державний телеканал, створений у 1965 році. Журналісти та політики обговорюють можливість його перетворення на канал суспільного мовлення з кінця 1990х. З березня 2010, його очолив Єгор Бенкендорф, колишній директор телеканалу Інтер, до якого він приєднався у 1997. Його заступник, Валід Арфуш, дав інтерв'ю агентству УНІАН, у якому заявив, маючи на увазі УТ-1, що цей телеканал повинен бути «провладним» (<http://unian.net/rus/news/news-388966.html>). <http://www.1tv.com.ua>

Хорошковський також обіймає багато впливових політичних посад. Він очолює Службу безпеки України з 11 березня. Він приєднався до Ради директорів НБУ 19 квітня. І він також є членом Вищої ради юстиції, яка призначає і знімає суддів. Колишній він був Міністром економіки, і, з 2004 по 2005 роки, був заступником голови металургійного гіганту Євраз.

Після купівлі контрольного пакету акцій Інтер ТВ у 2005 році, він перетворив її на Інтер Медіа-Груп у 2007, купивши інші телеканали у бізнесмена Дмитра Фірташа, який вирішив піти з медіа-бізнесу. Інтер Медіа Груп, спільними власниками якої є Хорошковський (61%) б російський мовник ОРТ (29%), та Світлана Плужнікова (10%), є наразі найбільшою групою мовлення в Україні, і покриває 96% території країни.

ІНТЕР

Найпопулярніший телеканал в Україні, один з дев'яти каналів, що належать до UA Inter Media Group. Серед інших – Канал 1, НТН, Служба інформації, Інтер М'юзик, Інтер Кіно. Зараз, під час судового процесу стосовно частот з ТВі та 5 Каналом, групу очолює Олена Хорошковська, дружина Валерія Хорошковського, який є мажоритарним акціонером телеканалу з 2005 року. Один з найбагатших бізнесменів в країні, з домінуючою позицією у медіа-світі,

ТВІ

Заснований у 2007 Костянтином Кагаловським та Владіміром Гусінським², цей телеканал розпочав мовлення у березні 2008. Зараз його власником є лише Кагаловський, який є російським представником у МВФ, був радником покійного російського економіста і міністра Єгора Гайдара, заступником керівника ЮКОСу, і членом правління банку Менатеп. Зараз Кагаловський живе закордоном і отримав британське громадянство.

2. Бізнесмен з подвійним російським та ізраїльським громадянством, Владімір Гусінський колись очолював найбільшу російську медіа-групу, Медіа-Мост, і створив перший незалежний телеканал НТВ. Він був символом свободи слова на російському телебаченні доки його медіа-імперія не розпалась і він не впав в немилість. Він покинув країну у 2001.

Генеральним директором ТВі є Микола Княжицький, а головним редактором - Віталій Портников, відомий російський журналіст. Зараз телеканал є доступним у кабельній мережі. 89% передплатників кабельного ТВ можуть його переглядати. ТВі покриває приблизно 1% національної аудиторії.

5 КАНАЛ

Заснований у 2003 за ініціативою Андрія Шевченка, журналіста, який був одним з найвідвертіших критиків цензури за часів президентства Леоніда Кучми. Позиціонує себе як «канал чесних новин».

Спочатку телеканал очолював Шевченко (зараз депутат парламенту від фракції Блоку Юлії Тимошенко), і його колега-журналіст Роман Скрипін, який, як і Шевченко, був одним з очільників кампанії проти цензури, і зараз працює на ТВі та інші ЗМІ.

5 канал став відомим завдяки своєму масштабному висвітленню подій Помаранчевої революції, про яку він передавав від початку до кінця, і був єдиним каналом, який це робив.

Він належить бізнесмену Петру Порошенку, який прийшов у політику після того, як заробив статок на какао-бобах і шоколаді. У 2001, він став одним з основних спонсорів і керівником передвиборчого штабу партії Віктора Ющенка «Наша Україна». Він приєднався до уряду після Помаранчевої революції, і був Міністром закордонних справ з жовтня 2009 по березень 2010.

Весною цього року, колишній прем'єр-міністр Юлія Тимошенко звинуватила Порошенка у готовності продати телеканал провладному олігарху в обмін на пост заступника міністра в новому уряді. Він це заперечив.

Наразі 5 канал очолює Іван Адамчук, а головним редактором є Володимир Мжельський.

1+1

Другий за популярністю український телеканал, належить Ігорю Коломойському, бізнесмену, чий холдинг Приват Груп має свій власний банк (ПриватБанк), а також ряд активів у нафтовій, металургійній, харчовій галузях України, Росії, Румунії, та США. Він також є власником Приват ТВ, регіонального телеканалу базованого у Дніпропетровську. Він був одним з головних прихильників Віктора Ющенка, і, хоча він це і заперечує, його розглядають як прибічника Юлії Тимошенко. Під час перебування на посаді прем'єр-міністра, Тимошенко, як говорять, захищала його бізнес-інтереси проти його суперника Віктора Пінчука.

СТБ, ІСТV, НОВИЙ КАНАЛ

Ці три телеканали належать Віктору Пінчуку, зятю колишнього президента Леоніда Кучми, засновнику і генеральному директору Інтерпайп Груп, що спочатку спеціалізувалась на випуску сталевих труб, а потім диверсифікувалась і розпочала діяльність у багатьох галузях економіки. Як і його бізнес-суперник, Ігор Коломойський, він родом з Дніпропетровська. Медіа-холдінг Пінчука включає регіональну телестанцію 11 Канал, музичний канал М1, тижневик «Факты и Комментарии», тижневик «ІнвестГазета», і щоденну газету «Дело». Він також помічений у багатьох доброчинних акціях, включаючи боротьбу проти ВІЛ/СНІДу.

ТРК УКРАЇНА

Цей популярний телеканал належить Рінату Ахметову, бізнесмену з Донецька і супернику Ігоря Коломойського. Хоча йому лише трохи більше за 40 років, він очолює провідну холдингову компанію України System Capital Management (SCM), і є найбагатшою людиною в країні. Його бізнес-інтереси включають сталь, вугілля, електрику, харчування, та банківську справу. Так, як і багато інших олігархів, Ахметов пішов у політику, щоб підтримати Партію регіонів Віктора Януковича, і його було обрано до парламенту в 2006 році. Політолог Арно Дюб'єн³, редактор журналу Ukraine Intelligence, заявив у 2007: «Ахметов є основним джерелом фінансування Партії регіонів, більш ніж половина депутатів якої пов'язана з його компаніями». Окрім України, його медіа-холдінг включає видавництво і газету «Сьогодні».

3. Тепер – Редактор інформаційного бюлетеня Eurasia Intelligence Report www.eurint.ch

ВБИВСТВО ГЕОРГІЯ ГОНГАДЗЕ

СУД МОЖЛИВИЙ ЦІЄЇ ОСЕНІ

«Репортери без кордонів» не могли відвідати України, не зустрівшись з представниками правоохоронних структур, щоб обговорити розслідування вбивства Георгія Гонгадзе, молодого редактора онлайн-газети Українська Правда, якого було викрадено в Києві 16 вересня 2000 року, і задушено генералом Олексієм Пукачем, який тоді очолював Департамент зовнішнього спостереження МВС України, згідно зі свідченнями самого Пукача.

Незважаючи на арешт і зізнання генерала Пукача, і заявлене бажання представників влади – особливо Віктора Ющенка, коли він прийшов до влади у січні 2005 – розкрити справу, розслідування все ще не завершено, і з'явилося небагато інформації про події навколо справи. 21 травня, коли Гонгадзе би виповнився 41 рік, його вдова, Мирослава Гонгадзе, сказала Радіо Свободі, що їй ніколи не показували архіви справи, вона не знає кого допитують на даний момент, і не має жодного уявлення стосовно планів слідчих.

Одну з нечастих офіційних заяв про справу було зроблено 17 червня, коли генеральний прокурор Олександр Медведько оголосив, що експертиза черепа, знайденого за допомогою генерала Пукача, свідчить, що він належить Гонгадзе. Він також заявив, що очікує завершення розслідування справи про вбивство у липні-серпні. 21 червня президент Янукович зустрівся з Лесею Гонгадзе, матір'ю вбитого журналіста, яка також поскаржилася на необізнаність про прогрес у розслідуванні.

З 21 липня 2009 року, коли генерала Пукача арештували, єдиною інформацією, яку було надано суспільству, було те, що він зізнався. Нічого не було сказано про тих, хто замовив викрадення та вбивство Гонгадзе. Пукача продовжують утримувати у слідчому ізоляторі, проте досі ще не було судового засідання. Єдині, кого було засуджено по цій справі – це три міліціонери, його підлеглі – Микола Протасов, Олександр Попович, та Валерій Костенко. Їх засудили 15 березня 2008 року за співучасть у вбивстві. Протасова засудили до 13 років позбавлення волі, двох інших – до 12 років.

Одним з ключових доказів є записи, начебто зроблені колишнім охоронцем президента Леоніда Кучми Миколою Мельниченком у його кабінеті. Після місяців дебатів і експертного аналізу їх автентичності, 12 липня 2009 року Верховий суд Києва прийняв рішення, що їх можна використати під час судового процесу. Але досі ніхто не знає що вони викривають.

21 липня «Репортери без кордонів» зустрілись з декількома представниками Генеральної прокуратури України, включаючи Олександра Харченка, головного слідчого у справі Гонгадзе, Івана Бабенка, голову департаменту кримінальних

розслідувань, та Лєну Сигидин, прокурора з питань міжнародної співпраці. Під час зустрічі виявилось, що було призначено нову експертизу записів з метою ідентифікувати один з голосів. Було сказано, що цю експертизу буде проведено за три тижні, але це прозвучало дуже оптимістично, зважаючи на те, що попередня тривала місяці.

Харченко заявив, що розслідування буде завершено у серпні, і що можна очікувати судового засідання до кінця року. Однак, колишній охоронець президента Кучми, Микола Мельниченко, попередив, що восени спливає 10-річний термін давності справи. Адвокат Мирослави Гонгадзе Валентина Теличенко також висловила занепокоєння тим, що, якщо імена замовників убивства лишаться таємницею, то вони ніколи не предстануть перед судом.

«Репортери без кордонів» поділяють це занепокоєння, яке підсилюється тим фактом, що суд над Пукачем (і будь-якими замовниками вбивства) майже напевно буде проводитись за закритими дверима, на підставі того, що Пукач, якому загрожує довічне ув'язнення у звинуваченні у викраденні та вбивстві Гонгадзе, є офіцером розвідки.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Впродовж останніх шести місяців значно збільшилась кількість спроб прямо перешкоджати роботі ЗМІ, включаючи фізичні напади на журналістів. Вони вказують на тривожний рівень ворожості до журналістів з боку влади.

Коли прокурори відмовляються визнавати скаргу журналіста, але реєструють скаргу, подану його нападником, це є чітким сигналом. Це показує, що чиновники не відчувають жодної відповідальності перед суспільством і громадянами, які за них проголосували. Що ще гірше, українські закони, які існують для захисту ЗМІ, і для того, щоб дати журналістам можливість працювати, не використовуються, щоб покарати навіть за найбільш кричущі порушення.

Випадки цензури на користь нового уряду постійно зростають у стратегічному секторі мовлення. У більшості випадків, саме керівництво каже працівникам не передавати певну інформацію, або видалити абзаци, що критикують владу. Жоден з тих, з ким «Репортери без кордонів» зустрілись під час своєї поїздки, не заявив, що ситуацію можна порівняти з часами президентства Кучми, або що з'явилося щось подібне до повернення сумнозвісних «темників» (детальні інструкції від влади про сюжети інформації).

Але плюралізм ЗМІ серйозно похитнувся, і існують усі причини вважати, що, якщо ця тенденція продовжиться, свободи, отримані за останні кілька років, може бути втрачено, і що прогрес, необхідний для покращення громадянських свобод, включаючи свободу слова і право на інформацію, після всього так і не настане.

Якою мірою влада є спроможною створити дійсно суспільне мовлення, незалежне від влади, і таке, яке б дійсно слугувало інтересам суспільства? Чи є вона готовою і здатною досягнути національного консенсусу у цьому питанні, і працювати з громадянським суспільством і представниками ЗМІ? Усе це ще треба побачити.

На даний момент, важко лишатись оптимістом, хоча президент Янукович публічно закликав провести ретельне розслідування порушень свободи слова, і довести ці розслідування до кінця⁴.

Кілька недавно прийнятих законів обмежують роботу ЗМІ, і піддають їх недопустимим переслідуванням на підставі захисту приватного життя. Нагляд за веб-сайтами також збільшується, що вказує на те, що влада усвідомлює зростаючий вплив Інтернету і нових медіа на формування громадської думки.

Напади на журналістів і випадки перешкоджання їхній роботі продовжуються. Багато з таких випадків стається у регіонах, де тиск на ЗМІ є більш інтенсивним, і, у той же час, менш відомим.

«Репортери без кордонів» будуть особливо ретельно відслідковувати місцеві вибори 31 жовтня,

це стане тестом для готовності влади нормалізувати стосунки зі ЗМІ.

Влада ще має шанс продемонструвати українському населенню і міжнародній спільноті своє бажання відмовитись від таких практик. У березні 2010, під час поїздки до Брюсселю, який Янукович обрав для свого першого візиту закордон, він заявив, що «поставив собі за мету завершити протягом року, до кінця першого кварталу 2011, переговори стосовно угоди про асоціацію⁵»

Показники ефективності України у Європейському інструменті добросусідства і партнерства включають «повністю стійкий рівень свободи слова і ЗМІ, що підтверджується незалежними оцінками, доповідями ГО, і т.д.». У той же час, Європейська Комісія включила повагу до прав людини та фундаментальних свобод до свого списку першочергових пріоритетів асоціації між Україною та ЄС⁶.

Лише демонстрація чіткої політичної волі зробити необхідне відновить довіру до влади. Наступні місяці стануть вирішальними для визначення чи тенденція останніх двох кварталів була тимчасовою, чи вона буде продовжуватись.

Наприклад, апеляційне слухання 16 серпня, має вирішити спір стосовно частот між незалежними телеканалами ТВі та 5 каналом, з одного боку, і Інтер Медіа Груп і її власником, Валерієм Хорошковським, з іншого. Конфлікт інтересів між різними керівними посадами Хорошковського у державному апараті і його медіа-холдингу надає цьому спору особливої ваги.

Чи Хорошковський – який очолює головну спецслужбу України і обіймає посади у радах Нацбанку і Нацраді з питань юстиції, а також очолює головну медіа-групу країни – намагається приборкати два телеканали, що критикують владу і, у той же час, завадити двом його персональним бізнес-конкурентам? Це справедливе питання. Дуже важко прийняти точку зору влади, яка стверджує що це лише комерційна суперечка.

Нарешті, передбачається, що розслідування викрадення та вбивства журналіста Георгія Гонгадзе у 2000 наближається до свого завершення, що має дати початок новому суду у справі. Це дає владі новий шанс покінчити з нестачею юридичної прозорості, і дозволити суспільству і пресі бути присутніми на суді.

Україна досягла значного прогресу у свободі слова і праві на інформацію за останні п'ять років. Щоб це продовжувалось, політичні лідери країни повинні гарантувати, що порушення свободи слова будуть вирішуватись швидко, і не будуть ігноруватись, що судова система буде здатна працювати незалежно, що законодавство буде приведене у відповідність до міжнародних стандартів, і що вплив найбагатших бізнесменів країни на її політичне життя і мас-медіа буде зменшено.

4. Російське агентство новин РІА Новості, 27/07/2010, 15:53 <http://www.rian.ru/wolrd/20100727/258950671.html>

5. Доповідь у французькому Сенаті №448 (2009-2010), від 12 травня 2010, Сімон Сютур та Жерар Сезар від імені Комісії у європейських справах «Чи стає Україна знову надійним партнером для Європейського союзу?» <http://www.senat.fr/rap/r09-448/r09-448.htm>

6. Список пріоритетів порядку денного асоціації між Україною та ЄС на 2010 рік, eeas.europa.eu/ukraine/docs/2010_association_agenda_priorities_en.pdf

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

- Ставтесь до кричущих порушень свободи ЗМІ та журналістів з усією потрібною суворістю і ретельністю. Зокрема, забезпечте покарання винних у фізичних нападах на журналістів.
- Переконайтесь, що представники правоохоронних органів дотримуються всіх законодавчих актів, що стосуються свободи слова, і, зокрема, статті 171 Кримінального кодексу України.
- Залучіть представників суспільства до написання проекту закону по суспільному мовленню, щоб переконатись що воно буде незалежним від влади.
- Зробіть систему виділення частот для теле- і радіомовлення більш прозорою, і, що стосується судового процесу стосовно частот ТВі і 5 каналу, гарантуйте, що наступне слухання буде відкритим для публіки і журналістів.
- Гарантуйте незалежність органів регулювання ЗМІ, приділіть особливу увагу їх складу, і тому, яким чином призначаються їх члени.
- Гарантуйте вільний та швидкий доступ до публічної інформації, і для журналістів, і для звичайних громадян.
- Гарантуйте прозорість розслідування вбивства Георгія Гонгадзе, і забезпечте відкритість наступного судового засідання. «Репортери без кордонів» підтверджують свою готовність зустрітись з українською владою найближчим часом, щоб продовжити діалог, який вони почали на початку цього року.

REPORTERS WITHOUT BORDERS

FOR PRESS FREEDOM

International Secretariat
Reporters Without Borders

47 rue Vivienne
75002 Paris, France
Tel: 33 1 4483-8484
Fax: 33 1 4523-1151
Website: www.rsf.org
E-mail: rsf@rsf.org

Ambroise Pierre - Africa desk: afrique@rsf.org
Benoît Hervieu - Americas desk: ameriques@rsf.org
Vincent Brossel - Asia desk: asie@rsf.org
Elsa Vidal - Europe desk: europa@rsf.org
Olivier Basille - European Union desk: rsf_eu@rsf.org
Soazig Dollet - Middle East desk: moyen-orient@rsf.org
Lucie Morillon - Internet desk: internet@rsf.org
Press contact: presse@rsf.org

REPORTERS WITHOUT BORDERS is an international press freedom organisation. It monitors and reports violations of media freedom throughout the world. Consisting of a team of 12 journalists and a network of 140 correspondents worldwide, Reporters Without Borders analyses the information it obtains and uses press releases, letters, investigative reports and recommendations to alert public opinion to abuses against journalists and violations of free expression, and to put pressure on politicians and government officials.

Secretary-general: **Jean-Francois Julliard** | Head of publications: **Gilles Lordet**